

DLIS - Περίληψη του αποτελέσματος 1

Πλαίσιο

Στην Ευρώπη, οι κρατικές υπηρεσίες αποϋλοποιούνται ολοένα και περισσότερο, και το να γίνουν ή να αποτελέσουν ένα μέσο για την ενίσχυση των δικαιωμάτων και της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες απαιτεί από τους κοινωνικούς λειτουργούς να αποκτήσουν στέρεες ψηφιακές γνώσεις. Χρειάζεται να αναπτύξουν αναστοχαστικές δεξιότητες ειδικά για τον επαγγελματικό τους τομέα (Plantard & al., 2021). Το ευρωπαϊκό έργο DLIS (2021-2024) εντάσσεται στο πλαίσιο των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη της ψηφιοποίησης της κοινωνίας και στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό του περιγράμματος της επαγγελματοποίησης των κοινωνικών λειτουργών στον τομέα της ψηφιακής κοινωνικής διαμεσολάβησης. Με τη συγχρηματοδότηση του ευρωπαϊκού ταμείου Erasmus +, το DLIS συγκεντρώνει έξι εταίρους από πέντε ευρωπαϊκές χώρες, που εκπροσωπούν τη δυτική, ανατολική και νότια Ευρώπη, οι οποίοι ασχολούνται με την έρευνα, την εκπαίδευση και την κατάρτιση στον τομέα της κοινωνικής εργασίας. Το DLIS υπερασπίζεται τον ψηφιακό αλφαριθμητισμό και την καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων

Εκτός από τη συμμετοχή σε συζητήσεις, προβληματισμούς και νέες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών της κοινωνικής εργασίας σε αυτό το θέμα, στόχος του ευρωπαϊκού έργου DLIS είναι να καθοδηγήσει τις πρακτικές των επαγγελματιών της κοινωνικής εργασίας με τη χρήση κατάλληλων μεθόδων μάθησης. Ο πυρήνας της προσέγγισης είναι η βελτίωση της ποιότητας της υποστήριξης των ευάλωτων ατόμων και των ατόμων που είναι αριθμητικά και κοινωνικά αποκλεισμένα. Το DLIS στοχεύει

1. Να κατάρτισει έναν κατάλογο των εκπαιδευτικών αναγκών στις χώρες του έργου, διαγιγνώσκοντας την ψηφιακή ευελιξία των φοιτητών και των επαγγελματιών της κοινωνικής εργασίας μέσω της παραγωγής ενός δείκτη ψηφιακής ευελιξίας,
2. Να προσδιορίσει τις ειδικές ανάγκες των επαγγελματιών προκειμένου να τους εκπαιδεύσει και να μειώσει την ψηφιακή ευπάθεια των δικαιούχων,
3. Να διαμορφώσει συστήματα μάθησης που να ανταποκρίνονται στις λειτουργικές, ηθικές και νομικές ανάγκες των επαγγελματιών, με σκοπό την καταπολέμηση των ανισοτήτων που προκύπτουν από τα διάφορα ψηφιακά χάσματα που βιώνουν τα άτομα που λαμβάνουν στήριξη,
4. Να παράγει μεταβιβάσιμα εργαλεία και πρακτικούς οδηγούς για τους επαγγελματίες στην Ευρώπη.

Τα αποτελέσματα συμβάλλουν στην εκμάθηση της ψηφιακής κοινωνικής διαμεσολάβησης ως αναδυόμενης πρακτικής στη διδασκαλία της κοινωνικής εργασίας με τον σχεδιασμό μαθησιακών εργαλείων: δείκτης ψηφιακής ευελιξίας, οδηγός ηθικών και δεοντολογικών κριτηρίων αναφοράς και βίντεο κλιπ.

Η παρούσα έκθεση, Έξοδος 1, παρουσιάζει μια επισκόπηση των ευρωπαϊκών πολιτικών ψηφιοποίησης, των επιτευγμάτων τους και των νέων εκπαιδευτικών αναγκών όσον αφορά την ψηφιακή ευελιξία των φοιτητών και των επαγγελματιών. Στο πλαίσιο αυτής της περιμέτρου, επικεντρώνεται στις 5 ευρωπαϊκές χώρες-εταίρους του DLIS: Βέλγιο, Γαλλία,

Λουξεμβούργο, Ελλάδα και Ρουμανία. Ο διττός στόχος αυτού του πρώτου αποτελέσματος είναι

- 1- να αναδείξει τις ανισότητες των εθνικών πλαισίων και την πραγματικότητα του ψηφιακού χάσματος: νομοθετικό πλαίσιο, ανάγκες, εργαλεία και υφιστάμενες προσεγγίσεις, προσφέροντας μια επισκόπηση για κάθε χώρα εταίρο.
- 2- να προσδιορίσει τις ανάγκες κατάρτισης των κοινωνικών λειτουργών και να δημιουργήσει έναν δείκτη ψηφιακής ευελιξίας.

Μέθοδοι

Στο μέρος 1 του παρόντος φακέλου προσδιορίζονται τα πλαίσια. Βασίζεται σε μια σύντομη και συνθετική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και των τεκμηριωμένων γνώσεων που αφορούν τους άξονες ανάπτυξης των πολιτικών της ΕΕ για την ψηφιοποίηση της κοινωνίας και στους οποίους λαμβάνουν χώρα κοινωνικοί μετασχηματισμοί και μεταβάσεις. Βασιστήκαμε στα πρωτότυπα κείμενα που δημοσίευσε η ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων πραγματικών εγγράφων, στατιστικών στοιχείων και ακαδημαϊκών αναφορών που αφορούν τους μετασχηματισμούς στην κοινωνική εργασία. Πραγματοποιήσαμε μια σύντομη βιβλιογραφική έρευνα στις βάσεις δεδομένων της πλατφόρμας CAIRN.

Το μέρος 2 του εγγράφου, που είναι αφιερωμένο στον σχεδιασμό ενός κοινού εργαλείου ψηφιακής ευελιξίας, βασίζει την προσέγγισή του στη συλλογή προβληματικών καταστάσεων (αφηγήσεις πρακτικών) που συλλέγονται από εκπαιδευόμενους στην επαγγελματική κατάρτιση ή/και την αρχική κατάρτιση. Εκτός από την επιστημονική και επαγγελματική βιβλιογραφία και τις συζητήσεις που έχουν δημιουργηθεί για το θέμα της ψηφιακής ευελιξίας και της κοινωνικής εργασίας, η παραγωγή αυτή βασίζεται στην ανάλυση 58 συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν στη Γαλλία και το Βέλγιο, καθώς και 63 ερωτηματολογίων που στάλθηκαν σε σπουδαστές και επαγγελματίες.

Αποτελέσματα

Η ανάλυσή μας αναδεικνύει τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για μια επιτυχή ψηφιακή μετάβαση για τις πιο ευάλωτες ψηφιακά ομάδες: τους ηλικιωμένους, τους φτωχότερους ανθρώπους που λαμβάνουν τα ελάχιστα κοινωνικά επιδόματα, τους λιγότερο καταρτισμένους, τους λιγότερο μορφωμένους. Αυτές είναι μεταξύ των ομάδων-στόχων για την υποστήριξη της κοινωνικής εργασίας.

Για την κατασκευή του δείκτη ψηφιακής ευελιξίας, ζητήθηκε από 442 φοιτητές να συμμετάσχουν σε διάφορες διδακτικές δραστηριότητες: 247 φοιτητές (BAC 1 - BAC2 και Master 2) και 195 φοιτητές BAC 3.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αποκάλυψαν τρεις βασικούς τομείς προβληματισμού:

- η ανάγκη να δημιουργηθεί μια κοινή γλώσσα γύρω από τους στόχους της παραγωγής
- Διαπραγμάτευση για να εξασφαλιστεί ότι κάθε εταίρος διαθέτει τις απαραίτητες δεξιότητες εντός ενός κοινού κοινωνικο-τεχνικού πλαισίου,

- μέτρηση της επιρροής των συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων κάθε εταιρού και των πιθανών επιπτώσεών τους στις περιόδους παραγωγής.

Τα αποτελέσματά μας αναδεικνύουν τη δυσκολία της μετάφρασης των ψηφιακών δεξιοτήτων και της ψηφιακής ευελιξίας των φοιτητών κοινωνικής εργασίας σε μια κοινή γλώσσα: είναι φιλόδοξο, πολύπλοκο και πλούσιο το εγχείρημα της συγκέντρωσης 6 ευρωπαϊών εταιρών από διαφορετικές χώρες, περιφέρειες και λειτουργίες. Οι εδαφικές και κοινωνικοπολιτισμικές ρίζες είναι πολλές και ποικίλες. Με τους περιορισμούς της, αυτή η άσκηση συγκέντρωσης πόρων για την κατασκευή του δείκτη ψηφιακής ευελιξίας και η ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου αποκάλυψε ετερογενείς επαγγελματικές ανάγκες όσον αφορά τη φύση της μάθησης που πρέπει να αποκτηθεί και τον βαθμό επείγοντος χαρακτήρα της κατάρτισης των φοιτητών κοινωνικής εργασίας στο ένα ή το άλλο αντικείμενο.

Επιπλέον, το ζήτημα της κυβερνοασφάλειας των δεδομένων των δικαιούχων φαίνεται να είναι υψίστης σημασίας για ορισμένους (Γαλλία, Βέλγιο, Ελλάδα) και λιγότερο για άλλους, σε αυτό το στάδιο της αποϋλοποίησης των υπηρεσιών.

Στο τέλος, αυτό το πρώτο παραδοτέο θα επιτρέψει την τυποποίηση ευρωπαϊκών συστάσεων προς τις αρχές και τους επαγγελματίες για την ψηφιακή πρόσβαση που καταπολεμά τις κοινωνικές ανισότητες και το κοινωνικό χάσμα (Brotcorne & Mariën, 2022).

Τα αποτελέσματα συγκεντρώνουν και παράγουν αντικειμενικά δεδομένα για τη διάγνωση της ψηφιακής ευελιξίας των φοιτητών κοινωνικής εργασίας: η πρόκληση είναι να χαρακτηριστούν τα ψηφιακά δυνατά και αδύνατα σημεία των φοιτητών σε αυτό το συγκεκριμένο πεδίο μάθησης.

Αυτό το διαγνωστικό στάδιο χρησιμοποιείται για την υποστήριξη της παραγωγής εργαλείων που έχουν σχεδιαστεί για την παροχή μαθησιακών απαντήσεων μέσω συστημάτων που έχουν σχεδιαστεί και αναπτυχθεί γύρω από τα ζητήματα των ψηφιακών χρήσεων στην κοινωνική εργασία (αποτελέσματα 2 και 3).

Συζήτηση και προοπτικές

Για την ανάπτυξη του δείκτη ψηφιακής ευελιξίας, οι εταιροι παρήγαγαν ένα ψηφιακό διαγνωστικό εργαλείο για τους φοιτητές στις αντίστοιχες χώρες τους. Η ανάλυση των αναγκών που πραγματοποιήθηκε στη φάση πριν από το έργο οδήγησε τους εταιρους στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει ακόμη αυτού του είδους το εργαλείο για τους κοινωνικούς λειτουργούς και τους φοιτητές κοινωνικής εργασίας, παρόλο που αποτελούν τις πραγματικές διεπαφές μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των δημόσιων αρχών όσον αφορά την κοινωνική χειραφέτηση και την προώθηση των κοινωνικών δικαιωμάτων. Ενώ η κατασκευή του δείκτη θα χρησιμοποιηθεί αρχικά για ένα διακρατικό διαγνωστικό στάδιο, ο δείκτης θα μπορούσε στη συνέχεια να επαναχρησιμοποιηθεί από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Θα είναι σε θέση να τον χρησιμοποιήσουν στην αρχική και συνεχιζόμενη κατάρτιση, για να προετοιμάσουν τους εκπαιδευόμενους για να αξιολογήσουν το επίπεδο ευελιξίας τους και να ευαισθητοποιήσουν τους εκπαιδευόμενους για τα πολλά ζητήματα που διέπουν τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών στην κοινωνική εργασία.

Ο στόχος αυτού του εργαλείου είναι επομένως να αναπαραχθεί: τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην κοινωνική εργασία και όσοι ασχολούνται με τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία θα μπορούν να το προσαρμόσουν στις ανάγκες τους και στις εξελίξεις στην πρόσβαση σε βασικά δικαιώματα και υπηρεσίες. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα είναι στη συνέχεια σε θέση να παρέχουν στοχευμένη υποστήριξη για την ψηφιακή μαθητεία τους σε σχέση με συγκεκριμένα ζητήματα που προκύπτουν στον επαγγελματικό τους τομέα.

Υπό αυτή την έννοια, η δημιουργία ενός δείκτη ψηφιακής ευελιξίας είναι μια καινοτόμος προσέγγιση με μεγάλες δυνατότητες μεταφοράς εκτός του έργου: σε ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά ιδρύματα που δεν διαθέτουν αυτό το εργαλείο, σε εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές, εκπαιδευτικούς διαχειριστές και κοινότητες σπουδαστών στην εκπαίδευση στην κοινωνική εργασία, καθώς και σε επαγγελματίες της κοινωνικής εργασίας και στους οργανισμούς που τους απασχολούν και επιθυμούν να αξιολογήσουν την ψηφιακή τους επάρκεια. Μέχρι τώρα, οι στρατηγικές για τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων των κοινωνικών λειτουργών βασίζονταν σε προσωπικές ή/και οργανωτικές πρωτοβουλίες και παρείχαν κυρίως «κατά περίπτωση» απαντήσεις. Επειδή τα αποτελέσματα αυτών των στρατηγικών φαίνεται να είναι περιορισμένα, απαιτείται ένα ευρύτερο πλαίσιο που να περιλαμβάνει την υποστήριξη των ευάλωτων ομάδων σε όλη την πολυπλοκότητα του ψηφιακού και αποϋλοποιημένου περιβάλλοντος της σημερινής κοινωνίας.